

Brcko Pocepano Na Dva

Author: IWPR
ICTY

Jasno iskazavši svoju opredeljenost buducem integritetu Bosne, medjunarodna zajednica je kaznila Republiku Srpsku zbog njene opstrukcije sprovođenja Dejtona.

Dok medjunarodno prisustvo u Bosni postaje sve prodornije, Bosanci se neizbežno pitaju kakva je finalna vizija medjunarodne zajednice o njihovoj zemlji, da li je u pitanju etnicka podela ili reintegracija.

Mirovni plan koji je osmislila medjunarodna zajednica i koji je dogovoren u Dejtonu, u drzavi Ohajo u novembru 1995. godine bio je dovoljno nejasan da omoguci svim nacionalistima koji imaju direktno suprotstavljene namere da ga potpisu.

On je podelio zemlju u otprilike dva jednaka entiteta, Republiku Srpsku i Federaciju Bosnu i Hercegovinu (Bosna), svaki sa svojom vojskom, i tako priznao realnost podele. Medjutim, on je isto tako ustolicio i pravo onih koji su razmesteni zbog sukoba da se vrate svojim kucama, sto bi, ukoliko se sprovede, unistilo logiku koja stoji iza podele.

Iako je broj izbeglica koji su se vratili u krajeve koji se nalaze pod kontrolom druge etnicke grupe bio do sada minimalan, izgleda da se medjunarodna zajednica opredelila za integraciju, posle proslonedeljne finalne odluke o Brckom.

Sudbina Brckog, strateskog grada u severnoj Bosni, koji spaja istocnu i zapadnu polovinu Republike Srpske, nije mogla biti dogovorena na razgovorima u Dejtonu, i ostavljena je obavezujucoj medjunarodnoj arbitraciji. Bosanski Srbi su preuzeli grad, koji je imao bosnjacko-hrvatsku vecinu, na pocetku rata 1992. godine, ali je vecina susednih opstina ostala pod bosnjackom i hrvatskom kontrolom.

5. marta, Robert Owen, americki advokat koga je imenovao Medjunarodni sud pravde u Hagu je odlucio da citava predratna opstina Brcko treba da bude "kondominium", odnosno oblast koju dele oba bosanska entiteta i da ima svoje vlasti. Ovenov sud je usledio posle dve privremene odluke iz 1997. i 1998. godine na osnovu kojih je imenovao medjunarodnog supervizora i dao jasno do znanja da ce finalna odluka zavisiti od toga kako se Dejtonski mirovni sporazum bude primenjivao u ovoj opštini. Srpska taktika vis-a-vis Brckog se u osnovi svela na insistiranje na ocuvanju teritorijalnog kontinuiteta Republike Srpske i pretnjama posledicama, ukljucujuci i povratak ratu, ukoliko se arbitrazni sud sa tim ne slozi.

Stavise, izgledalo je da se taktika skoro isplatila u vreme Ovenove prve privremene odluke kada je tadašnji americki pomocnik drzavnog sekretara za Balkan, Dzon Kornblum, predlozio da grad Brcko ostane u Republici Srpskoj u dokumentu ciji je sadrzaj isureo u jeavnost i cija autenticnost je kasnije opovrgnuta. Medjutim, u svojoj finalnoj dodeli Oven je odbio "navodni" princip teritorijalnog kontinuiteta. Takodje je odlucio da vlasti bosanskih Srba nisu sprovele mirovni plan u Brckom, i nabrojao nacine na koji su sprecavali povratak Bosnjaka i Hrvata u grad i povratak razmestjenih Srba koji tamo zive u Federaciju.

Izdvojio je kao kljucne za donosenje svoje odluke akcije predsednika Republike Srpske Nikole Poplasena, koji je pretio vojnim odgovorom na negativu odluku samo nekoliko dana pre nego sto je doneta. Poplasen je otpusten istog dana od strane visokog predstavika Karlosa Vestendorpa.

U znak protesta na dodelu Brckog, srpski clanovi zajednickih institucija Bosne, ukljucujuci i sprskog clana troclanog kolektivnog Predsednistva Bosne su suspendovali svoje ucesce. U desetocasovnoj vanrednoj sednici, Parlament Republike Srpske je odbio kako ovu odluku tako i smenu Poplasena, i osudio "ubistvo" clana Poplasenove partije koji je napao americke mirovne trupe na dan kada je doneta odluka, i koji je

ubijen.

Na drugim mestima, besni Srbi su unistili vozila koja pripadaju Ujedinjenim Nacijama i bacili bombe na kancelarije medjunarodnih organizacija. Uprkos incidentima, verovatnoća da će se bosanski Srbi latiti oruzja je mala. Republika Srpska se ne može okrenuti ka Jugoslaviji za vojnu pomoć jer je njena vojska umesana na Kosovu. Nekada ratoborni mediji bosanskih Srba su pod medjunarodnom kontrolom od oktobra 1997. A vojni ravnoteža u Bosni se promenila od kraja rata u korist Federacije, delom zahvaljujuci americkom programu "obuci i opremi" u vrednosti od 400 miliona dolara.

Diplomate se nadaju da će se bosanski Srbi primiriti, prihvatiti realnost i usvojiti konstruktivniji stav prema mirovnom procesu. Stavise, ima signala da je pragmatizam prevladao. Milorad Dodik, premijer Republike Srpske, koji je javno dao ostavku posle dodele Brckog, nastavio je da izvrsava svoje obaveze kao i obicno. Iako jos uvek nezadovoljan odlukom, on se ipak sastao sa medjunarodnim supervizorom za Brcko da bi raspravljao o sprovođenju dogovora i nastavlja da isticie znacaj saradnje sa medjunarodnom zajednicom.

U aneksu odluke o dodeli (koju strane mogu modifikovati u toku sledeca dva meseca), OVEN je dao skicu faznog plana za integraciju dve polovine opstine Brcko i konacno uklanjanje linije izmedju entiteta. Precizni detalji i vremenski rok zavise od medjunarodnog supervizora. Medjutim, aneks ukljucuje i postepeno spajanje krivicnih, pravosudnih i obrazovnih sistema, uskladjivanje zakona i formiranje multietnickih institucija sa mogucnoscu primene etnickog kljucua. Takodje je zaseceren oslobadjanjem od vojnog roka i entitetskih poreza.

Odluka u Brckom vec je presedan sto se tice medjunarodnog mesanja u Bosni. Umesto da prati liniju manjeg otpora i da ostavi status quo, OVEN se odlucio da se uhvati u kostac sa bosanskim Srbima. Brcko može da postane i presedan za ostatak Bosne, ukoliko snage koje se zalazu za reintegraciju pobede i ukoliko se dve polovine opstine spoje. Medjutim, ukoliko snage podele budu snaznije i ukoliko tvrdi nacionalisti nastave da sprecajavu povratak izbeglica, OVEN je zadrzao pravo da dodeli opstinu direktno u ruke one strane koja se pridrzava odluke.

Kristofer Benet je autor knjige Yugoslavia's Bloody Collapse (Krvavi raspad Jugoslavije - Chris Hurst, 1995) i bivsi direktor International Crisis Group in the Balkans (Medjunarodne krizne grupe na Balkanu).

Location: [Balkans](#)
[Macedonia](#)
[Albania](#)
[Serbia](#)

Focus: [Medunarodni krivicni sud za bivu Jugoslaviju](#)

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/brcko-pocepno-na-dva>